

prima instanță: A.Negru
instanța de apel: Iu.Cimpoi, N.Simciuc, A.Pahopol

dosarul nr.2ra-120/17

ÎNCHEIERE

25 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
judecător
judecători

Valentina Clevadî
Galina Stratulat, Dumitru Mardari

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Spiridonov Oleg și Ministerul Justiției al Republicii Moldova în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Spiridonov Oleg împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul mun. Chișinău și executorul judecătoresc Talmaci Roman cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și violării drepturilor sale prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2016, prin care s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Spiridonov Oleg și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 20 iunie 2016,

c o n s t a t ă :

La 14 aprilie 2016, Spiridonov Oleg s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul mun. Chișinău și executorul judecătoresc Talmaci Roman cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și violării drepturilor sale prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat că, din anul 1988 până în anul 2005 a activat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, iar începând cu luna septembrie 2005, este pensionar.

Menționează că, este veteran de război, participant la lupte pentru apărarea independenței și integrității teritoriale ale Republicii Moldova.

Susține că în legătură cu faptul că, nu a fost asigurat cu spațiu locativ de către autoritățile publice locale conform legislației în vigoare, nu a dispus și nici nu dispune în prezent de spațiu locativ conform legislației în vigoare, la 01 februarie 2008, a fost nevoit să se adreseze în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău, prin care a solicitat recunoașterea dreptului său la spațiu locativ și obligarea asigurării cu spațiu locativ în conformitate cu normele stabilite de legislația în vigoare.

Afirmă că, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 06 mai 2008 a fost admisă acțiunea și a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-i acorde lui și membrilor familiei sale spațiu locativ în conformitate cu normele stabilite de legislație, iar ulterior, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 iulie 2008 a fost respins recursul declarat de către Consiliul municipal Chișinău și menținută hotărârea primei instanțe.

Relevă că, la 07 octombrie 2008, s-a adresat cu o cerere la șeful Oficiului de executare Centru, mun. Chișinău, prin care a solicitat executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 mai 2008.

Suplimentar a menționat că, potrivit încheierii executorului judecătoresc al Oficiului de executare Centru, mun. Chișinău, Victoria Eremia din 16 iunie 2008, a fost stabilit termen de 15 zile debitorului - Consiliului municipal Chișinău de a executa benevol documentul executoriu.

Invocă că, prin răspunsul Primăriei mun. Chișinău a fost informat că, organele publice locale din motivul că, sunt mai multe hotărâri judecătorești irevocabile neexecutate și din lipsa de surse financiare, cât și din motivul crizei acute de spațiu locativ nu pot executa hotărârea instanței de judecată.

Astfel, toate eforturile întreprinse în vederea realizării dreptului său nu au dat rezultate, hotărârea judecătorească menționată rămânând neexecutată până în prezent.

Mai invocă că, Consiliul mun. Chișinău și Guvernul republicii Moldova nu au întreprins nici o măsură întru executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 mai 2008, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 iulie 2008.

Opinează reclamantul că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești i-au fost violate dreptul său garantat de art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și dreptul său la protecția proprietății garantat de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

Totodată, consideră reclamantul că, i-a fost cauzat prejudiciu moral în sumă de 100000 lei.

Cere, reclamantul, constatarea faptului încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și violării drepturilor sale prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM a sumei de 100 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 20 iunie 2016 acțiunea a fost admisă parțial, a fost constatată încălcarea dreptului lui Oleg Spiridonov la executare în termen rezonabil garantat de art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și dreptului la proprietate garantat de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prin neexecutarea în perioada 07 octombrie 2008 - 14 aprilie 2016 a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 mai 2008, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 iulie 2008 și a fost încasată de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Oleg Spiridonov suma de 40 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din mai 2008 în perioada 07 octombrie 2008 - 14 aprilie 2016, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Hotărârea primei instanțe a fost contestată cu apel de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Spiridonov Oleg.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2016 s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Spiridonov Oleg și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 20 iunie 2016.

La 23 noiembrie 2016, în termenul prevăzut de lege, Spiridonov Oleg a declarat recurs, solicitând cu admiterea recursului, casarea în parte (modificarea) a deciziei instanței de apel, hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Pledând pentru admiterea recursului în sensul declarat, a indicat că, instanțele de judecată au interpretat și aplicat eronat normele de drept material.

Totodată, recurentul a reiterat argumentele din cererea de chemare în judecată și cele indicate în cererea de apel.

Suplimentar a menționat că, în urma constatării faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului material, moral,

precum și cheltuielile de judecată, și în acest sens se ține cont de caracterul individual al fiecărei cauze.

Astfel, la aprecierea prejudiciului material se va lua în calcul perioada reală de neexecutare (între dies a quo și dies ad quem) și calculul sumelor cu titlu de prejudiciu material real suportat și penalități (dobânzi de întârziere) calculate prin prisma Codului Civil.

Prin urmare, făcând referire la jurisprudența CtEDO în cazurile de neexecutare, se constată că, mărimea acesteia este de aproximativ 600 euro pentru 12 luni de întârziere și a câte 300 euro pentru fiecare perioadă următoare de 6 luni de întârzieri, iar în materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral variază între 1 000 euro și 2 500 euro, pentru 5 sau 10 ani.

Concretizează recurentul că, prejudiciul moral pe care-l solicită a fi încasat, în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 în sumă de 100 000 lei, derivă din perioada de timp pentru neexecutarea hotărârii menționate, și anume, devenirii irevocabile a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 mai 2008 și corespunde exact cu jurisprudența CEDO în cazurile de neexecutare.

Așadar, instanța de fond a subapreciat considerabil și neîntemeiat compensarea prejudiciului moral în mărime de 40 000 lei pentru un termen de neexecutare a hotărârii judecătorești mai mare de 8 ani.

La aprecierea sumei date, instanțele de judecată nu au luat în considerare și importanța cauzei, asigurarea cu spațiu locativ, cauzarea prejudiciului material și moral suportat.

Totodată, prin cererea de recurs, recurentul a solicitat respingerea cererii de recurs declarată de Ministerul Justiției.

Ulterior, la 13 decembrie 2016, în termenul prevăzut de lege, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului recurentul a indicat că, instanța de apel a interpretat și aplicat eronat normele de drept material.

Totodată, recurentul a reiterat argumentele din cererea de chemare în judecată și cele indicate în cererea de apel.

Menționează că, atât instanța de fond, cât și instanța de apel la emiterea soluțiilor nu au apreciat și faptul că, o întârziere în executarea hotărârii judecătorești poate fi justificată în anumite circumstanțe, iar la caz, reieșind din conținutul raportului motivat prezentat de către executorul judecătoresc, se reține că, autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, a întreprins toate măsurile posibile și raționale în vederea executării documentului executoriu.

Totodată, în ce privește comportamentul executorului judecătoresc, se denotă că, acesta a întreprins toate măsurile necesare în vederea executării documentului

executoriu, iar în temeiul art. 44 alin. (5) Cod de executare, urmează să i se acorde și executorului judecătoresc sprijin efectiv pentru aducerea la îndeplinire a executării silite, punându-i la dispoziție și mijloacele necesare în acest scop.

Mai mult ca atât, se constată că unii din factorii care a afectat și afectează procedura de executare a hotărârii judecătorești din speță, țin în mod direct și de comportamentul părților, în persoana debitorului.

Astfel, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de apel la emiterea deciziei nu a apreciat corespunzător principiul de bază privind sarcina probării prejudiciului moral, și anume, că această sarcină nu poate fi pusă pe seama intimatului, dar urmează a fi apreciată individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și exagerate în raport cu criteriile stabilite și principiul general al echității.

Subsecvent celor expuse, precizăm că în anumite situații acordarea de satisfacții pecuniare/bănești nu constituie o regulă generală, dar fiind o excepție de la această regulă.

În opinia recurentului, nu s-a confirmat existența culpabilității organelor de executare în procesul de executare a hotărârii judecătorești irevocabile.

Consideră neîntemeiată decizia instanței de apel se explică și prin faptul că, de către intimat nu au fost prezentate probe veridice, pertinente și concludente care să confirme expres că, acestuia i-a fost cauzat un anumit stres și frustrare, ca rezultat al încălcării termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești. Or, potrivit art. 5 al Legii nr. 87, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Verificând legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursurile declarate de către Spiridonov Oleg și Ministerul Justiției urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Alin. (4) al articolului menționat prevede că, săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Spiridonov Oleg și Ministerul Justiției sunt declarative și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC, Colegiul a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că argumentele invocate de către Spiridonov Oleg și Ministerul Justiției în cererile de recurs poartă un caracter declarativ, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Colegiul reiterează și faptul că conform articolului 13 din Convenția Europeană recursul trebuie să fie unul „efectiv”, atît în practică, cât și în drept. Un astfel de recurs este cerut pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (a se vedea Mitropolia Basarabiei și alții vs. Moldova, nr.45701/99, §137, ECHR 2001-XII).

Astfel, reieșind din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Spiridonov Oleg și Ministerul Justiției ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin.(2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursurile declarate de către Spiridonov Oleg și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecător

Valentina Clevadi

judecători

Galina Stratulat

Dumitru Mardari